

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра економіки та підприємництва

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

Аграрне підприємництво

(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньої програми «**Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**»

за спеціальністю **076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**

на **2 (магістерському)** рівні вищої освіти

Суми – 2021

Розробник: _____ Башлай С. В., к.е.н., доцент, доцент кафедри
(підпис)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва	протокол від «_____» _____ 202__ р. № _____
	Завідувач кафедри _____ Терещенко С. І (підпис)

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____ Сухоставець А. І.
(підпис)

Декан факультету, де реалізується освітня програма _____ Строченко Н. І.
(підпис)

Рецензія на робочу програму (додається) надана: Сухоставець А. І.

Ковбаса О. М.

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації _____ (_____
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: «_____» _____ 202__ р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри економіки та підприємництва	Завідувач кафедри економіки та підприємництва	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Аграрне підприємництво			
2.	Факультет/кафедра	Економіки і менеджменту / економіки та підприємництва			
3.	Статус ОК	Обов'язковий			
4.	Програма/Спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»			
5.	Рівень НРК	7-й			
6.	Семестр та тривалість вивчення	1 семестр, 1-15 тижні			
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5			
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття) - 60		Самостійна робота	
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні	92
		30	28	-	
9.	Мова навчання	Українська			
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Доцент кафедри економіки та підприємництва, кандидат економічних наук (PhD) Башлай Сергій Вікторович			
11.1	Контактна інформація	serhii.bashlai@snau.edu.ua; ауд. 403a-e.			
11.	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент, зміст якого формується із економіко-організаційних аспектів підприємництва, на основі об'єктивних законів розвитку суспільства, вивчає закономірності раціональної організації та економічно ефективного здійснення підприємницької діяльності в аграрній сфері господарювання. Академічний курс висвітлює зміст сутності, основних засад і принципів формування та розвитку аграрного підприємництва, пояснює його специфіку та напрямки діяльності; обґрунтовує необхідність поєднання ринкового механізму та державного регулювання агробізнесу.			
12.	Мета освітнього компонента	Розкриття сутності, основних засад і принципів формування та розвитку аграрної сфери господарювання; з'ясування її специфіки та напрямків діяльності; обґрунтування необхідності поєднання ринкового механізму та державного регулювання відносин в сфері агробізнесу			
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на вивченні підприємництва та бізнес-культури 2. Освітній компонент є основою для місцевого бізнесу та підприємництва			
14.	Політика академічної доброчесності	Дотримання засад політики академічної доброчесності реалізується на засадах положень «Кодексу академічної доброчесності Сумського НАУ» Списування – завдання не зараховується. Використання заборонених засобів під час контрольних засобів – відповідь не зараховується. Плагіат – завдання не зараховується.			
15.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4334			

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК:	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК				
	ПРН 6	ПРН 7	ПРН 8	ПРН 10	
Після вивчення аграрного підприємництва студент очікувано буде здатен...	Вміти аналізувати отриману динаміку змін ринкової кон'юнктури й узагальнювати розвиток ситуації в аграрному підприємстві.	Вміти ідентифікувати всі види конкурентних переваг, якими володіє підприємство, визначити ті, які мають бути досягнутими у майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності, використовувати чинники конкурентоспроможності для створення конкурентних переваг підприємства.	Вміти виконувати розрахунки ключових параметрів діяльності підприємства і виявляти закономірності його розвитку; економічно обґрунтувати доцільність стратегічного й оперативного характеру; скласти операційні й фінансові бюджети підприємства та оцінювати їх виконання.	ПРН 10 Вміти проводити оцінку впливу логістичного середовища на функціонування ланцюга постачань; приймати рішення в управлінні ланцюгами постачань; оцінювати економічну ефективність та визначати шляхи зниження логістичних витрат; здійснювати інформаційну підтримку в управлінні ланцюгами постачань	Як оцінюється ДРН
ДРН 1. Розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в умовах невизначеності.	+	+	+	+	Тести множинного вибору, виконання розрахункових завдань
ДРН 2. Оцінка можливостей щодо адаптації та дій в новій ситуації.		+	+		Тести множинного вибору
ДРН 3. Оцінювати, ставити та вирішувати проблеми.	+		+		Тести множинного вибору
ДРН 4. Застосовувати інструменти мотивування людей та руху до спільної мети.		+		+	Тести множинного вибору

ДРН 5. Застосовувати інструменти комунікацій з представниками / експертами інших галузей чи сфер економічної діяльності).		+			Тести множинного вибору
ДРН 6. Синтезувати зусилля щодо вирішення поставлених завдань та виконання взятих обов'язків.			+		Тести множинного вибору
ДРН 7. Оцінювати всі види конкурентних переваг, якими володіє підприємство, визначати ті, які мають бути досягнутими у майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності, застосовувати чинники конкурентоспроможності для створення конкурентних переваг підприємства.	+	+	+		Тести множинного вибору
ДРН 8. Оцінювати обсяги робіт за проектом; організувати працю та раціонально розподіляти роботи між виконавцями, сформувавши проектну команду та ефективно управляти нею на всіх етапах життєвого циклу, щоб забезпечити успішне виконання ІТ-проекту.			+	+	Виконання розрахункових завдань
ДРН 9. Розумітися на можливостях ефективного проектування та планування управління ланцюгами постачань та впровадження оптимізаційних моделей в логістичний процес суб'єктів підприємницької діяльності.				+	Тести множинного вибору та виконання розрахункових завдань

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМОПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Рекомендована література
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	П.з / семін. з		
<p>Тема 1. <i>Теоретичні аспекти та сучасні концепції розвитку аграрного підприємництва</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність підприємництва. 2. Роль та значення аграрного підприємництва в ринковій економіці. 3. Основні напрями підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки. 4. Сутність і тенденції організаційного розвитку підприємств та їхніх об'єднань в агробізнесі. 5. Економічно-організаційні типи підприємницьких структур в сучасних умовах розвитку економіки. 	4	4	12	<p>Основна: 2-5, 10</p> <p>Додаткова: 14-17</p>
<p>Тема 2. <i>Організаційно-правові форми підприємництва в аграрній сфері</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Господарський та економічний механізм регулювання агробізнесу в Україні. 2. Організаційно-правові форми агробізнесу їх правові, фінансово-економічні та організаційно-управлінські ознаки. 3. Організаційно-правові особливості функціонування індивідуального підприємництва. 4. Господарські товариства, особливості їх створення і діяльності. 	4	4	12	<p>Основна: 1, 4-6, 9, 10, 12</p> <p>Додаткова: 14-17</p>

<p>Тема 3. <i>Ринкове середовище в аграрній сфері бізнесу</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура аграрного ринку та механізм його функціонування. 2. Особливості формування попиту на продукцію агросфери. 3. Організація агромаркетингу та сегментація ринку. 4. Значення маркетингових досліджень у підприємницькій діяльності. 5. Проведення маркетингових досліджень. 6. Врахування потенційних можливостей підприємства, природно-економічних, законодавчих та інших факторів у плануванні підприємницької діяльності. 	4	4	12	<p>Основна: 1-2, 5-6, 10-11</p> <p>Додаткова: 14, 16-17</p>
<p>Тема 4. <i>Формування інфраструктури агропромислового виробництва</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Призначення та склад інфраструктури в агровиробничому середовищі. 2. Функції агросервісу. 3. Соціальна інфраструктура в сільській місцевості. 	2	2	10	<p>Основна: 2-5, 10</p> <p>Додаткова: 14-15, 17</p>
<p>Тема 5. <i>Державне регулювання та організаційні аспекти ведення агробізнесу</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Процес реалізації підприємницької ідеї та розв'язання організаційних проблем. 2. Соціально-економічні основи підприємництва. 3. Державне регулювання підприємницької діяльності. Ліцензування і патентування. 4. Засновницькі документи та їх підготовка. 5. Формування статутного 	4	4	10	<p>Основна: 1, 4-6, 9, 10, 12</p> <p>Додаткова: 14-17</p>

<p>фонду.</p> <p>6. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності.</p> <p>7. Особливості державної реєстрації різних організаційно-правових форм підприємств.</p>				
<p>Тема 6. <i>Бізнес-аналіз – основа системи планування в аграрному підприємстві</i></p> <p>1. Сутність, мета і призначення бізнес-плану.</p> <p>2. Завдання і мета бізнес-плану. Функції бізнес-плану.</p> <p>3. Бізнес-аналіз – основа планування у підприємницьких структурах.</p> <p>4. Аналіз зовнішнього середовища. Аналіз ринку товару.</p> <p>5. Бізнес-ідея. Основні розділи бізнес-плану в агросфері.</p> <p>6. Резюме, особливості його складання у бізнес-плануванні.</p> <p>7. Технологія складання фінансового плану.</p>	6	4	14	<p>Основна: 1, 4-9, 11</p> <p>Додаткова: 14, 17</p>
<p>Тема 7. <i>Методологія економічної оцінки підприємницької діяльності в аграрній сфері</i></p> <p>1. Сутність та види ефективності агробізнесу.</p> <p>2. Критерії та показники, що відображують ефект від підприємницької діяльності.</p> <p>3. Екологічний, соціальний та економічний ефекти підприємницької діяльності. Прибуток бухгалтерський і економічний.</p> <p>4. Критерії оцінки та показники ефективності підприємницької діяльності.</p> <p>5. Методика визначення показників, що</p>	4	4	12	<p>Основна: 2-5, 7, 9, 10</p> <p>Додаткова: 14-15, 17</p>

характеризують економічну ефективність діяльності підприємницьких формувань. 6. Економічна оцінка виробничо-господарської діяльності підприємницького формування.				
Тема 8. <i>Міжнародні напрямки агробізнесу та інноваційне забезпечення його розвитку</i> 1. Глобалізація світових ринків та розвиток агробізнесу. 2. Світова конкуренція, лобіювання та квотування доступу на ринок. 3. Сутність інноваційного забезпечення розвитку підприємницьких структур агросфери. 4. Оцінка та дослідження ефективності інноваційного проекту в агробізнесі.	2	2	10	Основна: 3, 5-6, 10, 13 Додаткова: 14-15
Всього	30	28	92	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання	Кільк-ть годин	Методи навчання	Кільк-ть годин
ДРН 1. Розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в умовах невизначеності.	Лекція, практичне заняття, обговорення актуальних питань	10	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка презентацій	12
ДРН 2. Оцінка можливостей щодо адаптації та дій в новій ситуації.	Лекція, практичне заняття, дебати	6	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка есе	10
ДРН 3. Оцінювати, ставити та вирішувати проблеми.	Лекція, практичне заняття, презентації	4	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань	10

ДРН 4. Застосовувати інструменти мотивування людей та руху до спільної мети.	Лекція, практичне заняття, дебати	6	Опрацювання теоретичного матеріалу	10
ДРН 5. Застосовувати інструменти комунікацій з представниками / експертами інших галузей чи сфер економічної діяльності).	Лекція, практичне заняття, дебати	4	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка есе	10
ДРН 6. Синтезувати зусилля щодо вирішення поставлених завдань та виконання взятих обов'язків.	Лекція, практичне заняття, дебати	6	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка есе	10
ДРН 7. Оцінювати всі види конкурентних переваг, якими володіє підприємство, визначати ті, які мають бути досягнутими у майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності, застосовувати чинники конкурентоспроможності для створення конкурентних переваг підприємства.	Лекція, практичне заняття, презентації	6	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка есе	10
ДРН 8. Оцінювати обсяги робіт за проектом; організувати працю та раціонально розподіляти роботи між виконавцями, сформувати проектну команду та ефективно управляти нею на всіх етапах життєвого циклу, щоб забезпечити успішне виконання IT-проекту.	Лекція, практичне заняття, презентації	8	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка есе	10
ДРН 9. Розумітися на можливостях ефективного проектування та планування управління ланцюгами постачань та впровадження оптимізаційних моделей в логістичний процес суб'єктів підприємницької діяльності.	Лекція, практичне заняття, презентації	8	Опрацювання теоретичного матеріалу	10

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Презентація	5 балів / 5 %	Протягом семестру
2.	РЗ 1 (розрахункове завдання)	15 балів / 15 %	До 7 тижня
3.	РЗ 2 (розрахункове завдання)	15 балів / 15 %	До 14 тижня
4.	Тестування	15 балів / 15 %	Протягом семестру
5.	Екзамен	30 балів / 30 %	За графіком сесії

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Презентація	<1 балу	1-2 бали	3-4 бали	5 балів
	Завдання не виконано	Завдання виконано в обсязі до 5 робочих слайдів за навчальними матеріалами, окремі складові (назви елементів, висновки) відсутні	Виконано усі вимоги до завдання, але відсутні власні висновки	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, наведені власні висновки та пропозиції
РЗ	<7 балів	7-9 балів	10-13 балів	14-15 балів
	Завдання не виконано (методика та відповіді неправильні)	Хід виконання вірний, але наявні суттєві помилки, відповіді, в основному неправильні	Завдання виконано, але існують несуттєві помилки	Завдання повністю виконано. Помилки відсутні
Тестування	<8 балів	8-10 балів	11-13 балів	14-15 балів
	Правильних відповідей на тестові завдання менше половини	Правильних відповідей на тестові завдання 50-70 відсотків	Правильних відповідей на тестові завдання 71-90 відсотків	Правильних відповідей на тестові завдання більше 90 %
Екзамен	<15 балів	15-20 балів	21-25 балів	26-30 балів

5.2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Тестування в Google Forms	На кожному практичному занятті (вступний контроль)
2	Самооцінка знань в програмі Mentimeter	По закінченню кожної теми
3	Виконання завдань за допомогою додатку Microsoft Excel	Під час виконання практичних завдань
4	Письмовий зворотний зв'язок на есе	Протягом 1 тижня після виконання
5	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після презентації	Під час виконання завдання

5.3. Шкала оцінювання (підсумкова) – загальноприйнята для Університету:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
82-89	добре
75-81	
69-74	
60-68	задовільно
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1 Підручники, посібники:

1. Бойко М,Ф., Мазнев Г.Є, Мазоренко Д.І. та ін. Відкриття власного бізнесу в системі АПК : навч. посібник. Харків : ОКО, 2017. 232 с.
2. Виноградська А.М. Основи підприємництва : навч. посібник для студ. екон. спец. вищих навч. закл. Київ: Кондор, 2018. 544 с.
3. Губені Ю.Е. Основи підприємництва та агробізнесу : навч. посібник. – Львів: Українські технології, 2015. 256 с.
4. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу : навч. посібник / за ред. М.М. Ільчука. Київ : Вища школа, 2017. 398 с.
5. Підприємницька діяльність та агробізнес : підручник / за ред. М.М. Ільчука, Т.Д. Іщенко. Київ: Вища школа, 2016. 543 с.
6. Янишин Я. С., Марків Г. В. Від ідеї – до бізнесу. Львів. 2020. 684 с.

6.1.2 Методичне забезпечення:

7. Бізнес-планування : конспект лекцій для студентів 4 (2 с.т.) курсу освітнього ступеня «бакалавр», спеціальності 051 «Економіка» денної та заочної форм навчання / уклад.: Ковбаса О. М., Башлай С. В. Суми : СНАУ, 2021. 85 с.
8. Бізнес-планування : робочий зошит для практичної роботи для студентів 4 (2 с.т.) курсу освітнього ступеня «бакалавр», спеціальності 051 «Економіка» денної та заочної форм навчання / уклад.: Ковбаса О. М., Башлай С. В. Суми : СНАУ, 2021. 90 с.
9. Практичний посібник для фермера (організаційно-економічні та правові аспекти). За ред. Янишина Я. С. Львів. 2020. 420 с.

6.1.3 Інші джерела:

10. Аграрна політика та земельні відносини : підручник / Г. М. Калетнік, І. В. Гончарук, Т. В. Ємчик, С. М. Луткльвська. Вінн. Нац. аграр. Ун-т. Вінниця : ВНАУ, 2020. 307 с.
11. Грановська В. Г. Конкурентоспроможний розвиток аграрних підприємств. Київ : Вид-во «Олді+», 2018. 404 с.
12. Корнієнко Г. С. Щодо структури правовідносин у сфері агробізнесу України. *Соціальне право*. 2019. № 4. С.75-82.
13. Міжнародний агробізнес : навчальний посібник. За ред. І. Ю. Сіваченка, О.В. Захарченка. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 266 с.

6.2 Додаткові джерела:

14. Агробізнес сьогодні. Інформаційно-аналітична газета. URL: <http://agrobusiness.com.ua/agro/podiiia/item/12626-ahraryni-marketynh-kurs-na-uspikh.html>.
15. Агробізнес України. Інфографічний довідник. Latifundist.com. URL: <https://agribusinessinukraine.com/the-infographics-report-ukrainian-agribusiness-2020>.
16. Верховна рада України. Офіційний веб-портал. URL: <https://rada.gov.ua>.
17. Урядовий портал. Єдиний портал веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.